

Több tanterem, óvodai hely

Az idén fejlesztési alapjából országosan 500 millió forintot meghaladó összeget fordítanak a tanácsok új közoktatási intézmények létesítésére, illetőleg a meglévőket bővítésére, korszerűsítésére.

A tervek szerint 637 — új tanterem — 475 általános és 162 középiskolai osztályterem — készül el az év végéig. Az óvodai helyek száma 2850-nel gyarapodik. Tovább bővül a diákközpontok hálózata is. Az építkezések eredményeként egyebek között 40 új óvoda és 13 kö-

zépiskola nyílik meg 1968-ban.

Sokhelyütt bővítik a már működő óvodákat és iskolákat. Több műhelytermet is építenek a tanulók gyakorlati foglalkozásához.

A jelentések szerint az építkezések országsszerte általában jó ütemben haladnak. Az új közoktatási létesítmények egy részét az egy hónap múlva esedékes tanévkezdésig a többit előreláthatólag legkésőbb decemberben adják át rendeltetésének.

Elkerülhető-e a hangrobbanás?

Elkerülhető lesz-e jövőben a szuperszonikus repülőgépek hangrobbanása? Alig valószínű, de a szakértők úgy vélik, hogy csökkenteni lehet. Több mérnök-csoport vizsgálja a problémát. Úgy gondolják, hogy a reaktorok módosítása és a szárnyak újvonalú tervezése mintegy felére csökkenthetné a hangrobbanást. Igaz viszont, hogy a repülőgépek számának növekedése folytán ezzel a „sikerral” sem sokra mennék...

Nemcsak kereseti lehetőségek

Írta: Siklós János

A napokban a televízió riportot készített egy Nógrád megyei mezőgazdasági termelőszövetkezet elnökével, aki egyben országgyűlési képviselő is. A mondandó lényege az volt, hogy a szövetkezet olyan jelentős építőipari tevékenységet folytat, amellyel most már nagyobb objektumok, utak, hidak megépítését is vállalja. S ez a gazdaság új irányítási rendszerével került összefüggésbe, a televízió által dícsért vállalkozásként...

A riportert és a tsz-elnök álláspontjával nem lehet egyetérteni. A termelőszövetkezetek építőipari brigádokat a saját szükségletű építkezések elvégzése érdekében hozták létre. A munkával túlterhelt állami, tanácsi, szövetkezeti építőiparnak nincsenek „kiszolgáltva”, mert ezek a cégek elsősorban a városokban, nagyobb méretű építkezéseken találják meg a számitásukat. Nem jutnak ki a mezőgazdaságba olyan erővel, amit igényel egy most fejlődő, építkező mezőgazdaság. De az már nem „házi” építőbrigád, amely hidakat, utakat és közületi irodákat épít; ez olyan méretű vállalkozás, amely kifejezetten az ipar kategóriájába tartozik és nem a mezőgazdaságba. Ilyen értelmű konkurrenciára nem gondol és nem is utal a gazdaság új irányítási rendszere. Szerintem a tsz-ekben, a mezőgazdasági termeléstől elütő, nagyméretű ipari vállalkozások a lehetőségek rossz fölfogását fejezik ki, átmeneti vadhajításoknak tekinthetők.

Ez a folyamat értékű gyakorlat is szerepet játszik abban, hogy országosan egyre többen mennek vissza községekből és falvakból eljáró emberek a szövetkezetbe. Nálunk, Csongrádban az utóbbi egy esztendő alatt több mint 4 ezer új belépővel gyarapodott a szövetkezetek taglétszáma. S ebből majdszak fele 18—35 év közöttiekből áll. Nem kimondottan mezőgazdasági természetű téma ez, figyelemreméltó és alaposan vizsgálendő társadalmi kérdés. Maga a tény örömdetes. Alig egy évtized elteltével termelőszövetkezteink zöme erős, jól szervezett és jól gazdálkodó nagyüzemek. Vonzóak, mert szakszerűen vezetett, kulturált gazdaságok és biztos megélhetési alapot nyújtanak tagjaik számára. Ez az egyik magyarázata annak, hogy visszamennek az emberek a „faluba”. Persze szerepet játszik ebben a társadalombiztosítás és a nyugdíj rendezése és egyéb szociális tényezők, amelyek csaknem azonosnak az ipari munkásokéval. A háztáji föld jelentősége, használati értéke az utóbbi 1—2 évben megnőtt, rendkívül fontos jövedelmi forrása a szövetkezeti tagoknak.

De a szövetkezetbe lépett embereknek egy része ipari szakmunkás. Az új gazdálkodási viszonyokból eredő sokoldalú termelési kezdeményezés maga után vonja az ipari szakmunkások iránti igényt. A mezőgazdaság korszerűsítése, fejlesztése és a termelés sokoldalú növelése egészen más megvilágításba helyezi a mezőgazdaságot néhány éven belül; rendkívül sok módon köthetik össze az iparral, az ipari tevékenység lényegesen nagyobb tényezővé válik, mint jelenleg. Ez a kezdeményezés persze kiterjed a gépiparot az építőiparig, szinte minden lényegesebb ipari szakma kicsiben-nagyban, de megtalálható szövetkezetekben is. Hogy ezek közül mi lesz életképes és mi sorvad el, azt előre megjósolni nem lehet, de ez a sokoldalú kezdeményezés mindenestre a mezőgazdasági termelés változásainak egyik jellegzetes mutatója.

Visszont érdekessége a szövetkezeti tagság számszerű növekedésének a jobb anyagi körülmény, ami az iparból átlépőket fogadja. Voltaképpen alapos vizsgálódásra ez a tényező ad okot. Jobban keres egy tsz-építőbrigádban dolgozó közműves, mint egy hasonló képzettségű szakember az állami építőiparban. De ugyanezt a példát hozhatjuk esztérgályosok, lakatosok, villanyszerelők, motorszerek stb. esetében is. Lényeges motivum, hogy például Csongrád megyében a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben dolgozó építőmunkásokból létre lehetne hozni bármelyik pillanatban egy ezer főnél felüli állami építőipari vállalatot. Ha arról volna szó, hogy a mezőgazdasági építkezéseket ez az ezer fő végezné el, és nem vállalna egyéb természetű építőipari tevékenységet, akkor a dolog rendjén is volna. De itt is megtalálhatók a nagy építkezések, amelyeket szövetkezetek bonyolítanak le.

A bérezések, jövedelmek közötti differencia lényeges tényező. Semmivel sem magasabb normákkal működő építőbrigád lényegesen többet keres, mint az állami iparban dolgozó hasonló munkacsoport. Sőt, a teljesítmények iránti igény talán még valamivel lazább is a mezőgazdasági termelőszövetkezetekben működő ipari munkásokkal szemben. Viszont a keresetek jobbák. Ha csak azt vesszük figyelembe, hogy az órabérek 1—2—3 forinttal magasabbak, szinte minden szakmában, mint az állami vagy tanácsi iparban, és ha ehhez számítjuk az egy hold háztájiból eredő jövedelmet, akkor kiderül, hogy tetemes anyagi különbség áll fent az állami iparban és a szövetkezetekben dolgozó ipari szakmunkások között. A jelenlegi körülmények között az állami, tanácsi vállalatok nem jelentenek konkurrenciát a szövetkezetek számára.

Az átlag bérszint maximum olyan fékező tényező, amely nem tesz lehetővé szélesebb skálán mozgó bérezési differenciáltságot, sem olyan méretű létszámmozgást (csökkentést), ami kívánatos lenne. Nem oldható fel ez a kötétség, legalábbis most még nem. Nincs elég tapasztalat ahhoz, hogy ki lehessen számítani a feloldás következményeit. De előbb-utóbb bekövetkezik az a változás, amelynek alapján lehetővé válik az ipari munkások bérezésének nagyobb differenciáltsága és kialakul egy egészségesebb munkaerőmozgás, amelyre igen nagy szükség lenne máris.

Fölmerül azonban a kérdés: csak kereseti lehetőségek közötti különbségekről van szó? Nem lehet elhamarkodott véleménynyit mondani, mert itt fontos társadalmi, politikai motívum húzódik meg. Nem az a baj, hogy az ipari munkások visszamennek a termelőszövetkezetekbe, hanem az, hogy a termelőszövetkezetek esetében a mechanizmus hatása, kedvező érvényesülése gyorsabb, mint az iparban és ez idejéig a jövedelmkülönbségeket. Nem egyedi esetekről van szó, hanem társadalmi méretekről. A munkásság életviszonyainak további javulása az új irányítási rendszer alapján szükségképpen be kell hogy következzen. Ez összefügg azonban a termelékenység alakulásával. Ugyanakkor a termelőszövetkezetekben az eltérő adottságok folytán ez a hatás így is jelentkezik. S kihasználható negatív értelemben a munkások és a tsz-tagok egészséges, jó viszonyának rontására. Holott nem a termelőszövetkezeti tag, az ott dolgozó ipari munkás jövedelme a magas, hanem az állami és tanácsi iparban dolgozókat szükséges javítani a gazdaság új irányítási rendszerében kifejtett elvek alapján; tehát a differenciált bérpolitika eszközeivel; a népgazdaság erejének növekedésével arányosan.

Szükségtelen magyarázkodni, mert az objektív gazdasági körülmények nem a magyarázatoktól változnak meg. De attól, hogy erről nem beszélünk, ezek a körülmények még léteznek, tehát érdemes és szükséges is szót ejteni róluk kendőzetlenül, őszintén. Remélhetőleg a gazdasági év kedvezően alakul az ipari termelés szempontjából. Lesz már elégséges tapasztalat ahhoz, hogy a jelenlegi centrális kötöttségek oldódjanak, s ezáltal a bérpolitika is fejlődhet, az üzemi létszám is változhat. Anélkül, hogy a munkanélküliséget kívánánk, mégiscsak szükséges létszámszökkenést következnek be ott, ahol ez célszerű. Hiszen, ha száz ember munkáját el tudja végezni 80 ember, akkor a felesleges 20 fő béreinek 75 százalékaival lehet javítani a 80 fő bérét. Amikor megszűnik az átlag bérszint maximum, akkor ezek a kérdések azonnal aktualitást nyernek. Ezzel azt is kimondtuk, hogy a bérviszonyok fejlődése az ipari termelés javulása útján érvényesül. Nincs más lehetőség.

Szükséges figyelembe venni egyéb tényezőket is, amelyek itt közrejátszanak. Az utóbbi években lényegesen megnőtt jónéhány élelmiszercikk ára. Ma Szegeden a szabadpiaci árak legalább 20—30 százalékkal drágábbak; mint ez előtt négy-öt esztendővel. Vagyis minden száz forinthoz még 30 forintot hozzá kell tenni, hogy ugyanazt vásárolhassuk a piacokon, amit 1961—62-ben vásároltunk. Ez nem véletlen, s természetes is, hogy az élelmiszer drágul. De ezzel párhuzamosan — ilyen mértékben — nem nőtt a bérből és fizetésből élő városi ember fizetése. A jövedelme ugyan gyarapodott, mert még soha annyi másodállásos iparos nem volt Szegeden, mint most. Szinte alig van olyan szakember, aki ne dolgozna munkáján kívül még valahol: magáncégeknél, termelőszövetkezetekben, önálló vállalkozóként (kon-tár) stb. A jövedelem ily módon történő gyarapodása azonban negatív hatással van az eredeti munkahelyre, nem segíti elő a kollektív termelés intenzitását és fejlesztését.

Ezek csak látszólagosan mezőgazdasági vagy ipari problémák. Voltaképpen nagyon lényeges társadalmi és gazdaságpolitikai kérdések, amelyek megoldásra várnak. Felvetik a nemzeti jövedelem helyes elosztási arányának újabb vizsgálatát a munkásság és a városi lakosság szempontjából. Tévédés ne történjék: nem a nemzeti jövedelem újrafelosztásáról van szó, hanem a gazdaságirányítás eredményeiből következően létrejövő korríglásokról az iparban, és ott is különösen a kisebb bérezéssel dolgozó iparágakban. Mindenképpen hasznos lenne egy alaposabb szociológiai felmérés, amely kizárna sokféle felvetést és hamis ízetet is, s elősegítené a kérdés alaposabb, mélyebb megértését, s egyben segítséget nyújtana a megoldásokhoz is.

Minden túlzás s demagógia csak káros lehet. Árt társadalmunk egészének, gazdaságpolitikáknak és annak a társadalmi osztályszövetségnek, amelyet több mint egy évtizedes munkával teremtettünk meg. Sajnos, akadnak bőven emberek, akik ezeket a kérdéseket nem a megoldás iránti szenvedély és igény alapján hozzák szóba, hanem hiba és bajkereső jánosok módján. Ezeknek az embereknek válaszulunk: mi az ésszerű, helyes megoldásokat keressük, és nem tartunk igényt kibicék ajánlásaira.

Megnyílt az országos őszibarack- és borkiállítás

Inmár hagyományos, hogy minden nyáron a szabadtéri játékok idején adnak találkozókat egymásnak a homoki táj híres gyümölcsüldeménevei: az őszibarackok. A kiállítás országos, meghívásos jellegű, s minden valamirevaló termelő elküldi áruját ide, a Tisza partjára, a nagy vetélkedésre.

Tegnap délelőtt Papp Gyula, Szeged m. városi tanács vb elnökhelyettese köszöntötte a Horváth Mihály utcai kiállítási pavilonban megjelent vendégeket, érdeklődőket. A látogatók között volt dr. Komócsin Mihály, a megyei pártbizottság titkára, és dr. Perjesi László, a városi pártbizottság első titkára.

Dr. Erdői Ferenc akadémikus, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtájkára megnyitó beszédében utalt a homoki táj jelentőségére, s rámutatott, hogy a homokon aránylag rövid idő alatt egy új, fiatal kultúra bontakozott ki. Bizonyítják ezt a felvásárlási adatok is, hiszen, amíg 1951-ben mindössze 21 vagon őszibarackot vásároltak fel a Szeged környéki gyümölcsösökből, s ebből csupán 8 vagon indulhatott el exportra, addig az utóbbi években már a felvásárlás 700—1100 vagon között ingadozik. Nem kevesebb, mint 300 vagon „homok kincse” indulhat külföldi piacokra, hogy versenyre keljen a francia és olasz árukkal. A fejlődés imponáló, de pillanatra sem szabad elfeledkezni arról, hogy a mai természet-technikai színvonalnak az alapjait néhány kisember, kisüzemi telepítéssel, szívós kitartással alapozta meg. Mi tagadás, akkoriban a tudomány sem vette ezt komolyan. A homoki őszibarack kultúra bizonyított, s ma már rangra, hírnévre, megbecsülésre tett szert. Azonban az igazsághoz tartozik az is, hogy a világpiacra nagyon erős a verseny, s az elkövetkezendő évek legfontosabb feladata jobban, olcsóbban, a világpiaci árakhoz igazodóan termelni.

Részlet a kiállításról

Lényegében ez vonatkozik a szőlőtermesztésünkre, a borkereskedelmünkre is.

Értékes díjakat adott ki a bírálóbizottság. Összesen 58 termelő jelentkezett őszibarackkal, s 11 fehérhúsú fajtát küldtek be. A sárgahúsúak közül nagydíjat nyert a szatymazi Béke Tsz Elbertája. A fehérhúsú őszibarackok közül pedig a ruzsai Napsugár Tsz Fordja kapta a megtisztelő nagydíjat és a Kertészeti Kutató Intézet Budapest őszibarack fajta-bemutatója. A bírálóbizottság négy különdíjat és több elsődíjat szavazott meg.

Osztatlan siker kísérte az Egri Állami Pincegazdaság szemelt rizlingjét és a szegedi Pincegazdaság pusztamérgesi rizlingjét, méltán érdemelték ki a nagydíjat. Jól szerepeltek a Duna—Tisza közti borok és a csongrádi kádarka is. Nagydíjjal jutalmazták a budafokiak brandy italkülönlegességét.

A kiállítás nemcsak szép, szemet gyönyörködtető, hanem egyben tapasztalatokkal is szolgál. Tegnap több kerteseti szakelőadást tartottak a Hazafias Népfront városi bizottságának nagytermében.

A MÉK a piacon

Jól felfogott gazdasági érdekből a Csongrád megyei MÉK elhatározta, hogy az aszály miatt korábban kialakult magas piaci árakat a lehetőség határáig mérsékli. A fogyasztók megnyerése és megtartása céljából a korábban kalkulált nyereségből is lemond, bizonyítja, hogy így is érdemes és szükséges jól kereskedni. Képünkön: a szakadó esőben is sűrű, tömött sorban álltak a burgonyavásárlók a MÉK Marx téri piaci standja előtt, bizonyosságul annak, hogy itt olcsóbb az áru.

Somogyi Károlyné felvétele